

СЕКЦІЯ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Саченко С. І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу

Черешнюк О. М.

кандидат економічних наук,
викладач кафедри аудиту, ревізії та аналізу

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ

Збереження ринкових позицій, отримання додаткового доходу і набуття конкурентних переваг з метою здійснення сталої діяльності і збільшення фінансової та виробничо-технологічної активності господарюючого суб'єкта відбувається шляхом реалізації підприємницького потенціалу й суспільних і соціальних потреб. На їх здійснення впливає низка виробничих, фінансових, природних та соціальних факторів. Особливо це стосується вітчизняних газопостачальних підприємств для яких актуалізується питання прогресивного зростання числа покупців та раціонально використання природних ресурсів.

Ці процеси ускладнюються економічною дестабілізацією: відсутність рівноваги в усіх секторах економіки, розбалансованість господарських відносин, частота зміни законодавства щодо оподаткування, економічні порушення та злочинність тощо [2, с. 150]. Такі тенденції у вітчизняній економіці зумовлюють виникнення злочинного характеру явищ і операцій, здійснюваних суб'єктами господарювання в процесі свої діяльності.

Оскільки завдання підприємства в означених умовах функціонування з врахуванням впливу несприятливих факторів внутрішнього та зовнішнього середовища зводиться до консолідації зусиль спрямованих на нівелювання небажаних відхилень у фінансово-господарській діяльності та повернення до збалансованого економічного росту, тому виникає об'єктивна необхідність проведення економічної експертизи з метою об'єктивної оцінки суперечливих питань. Економічна експертиза, як джерело забезпечення балансу економічних інтересів, здійснює контрольну функцію взаємозв'язку господарюючого суб'єкта і розрахунків з покупцями.

Використання природного газу, як основного енергетичного носія, за останні роки має динамічний характер (рис. 1). Ці показники пов'язані з наявністю кризових явищ в економіці та суспільстві, якістю отриманого палива і наявністю альтернативних джерел енергії. Українські споживачі є високозалежні від природного газу, пік їхнього використання був досягнутий у 2011 р., що становило 57,4 млрд. м³. У наступні роки спостерігається низхідна динаміка і у 2016 р. за попередніми прогнозами використання палива скоротилось вдвічі у порівнянні з 2011 р.

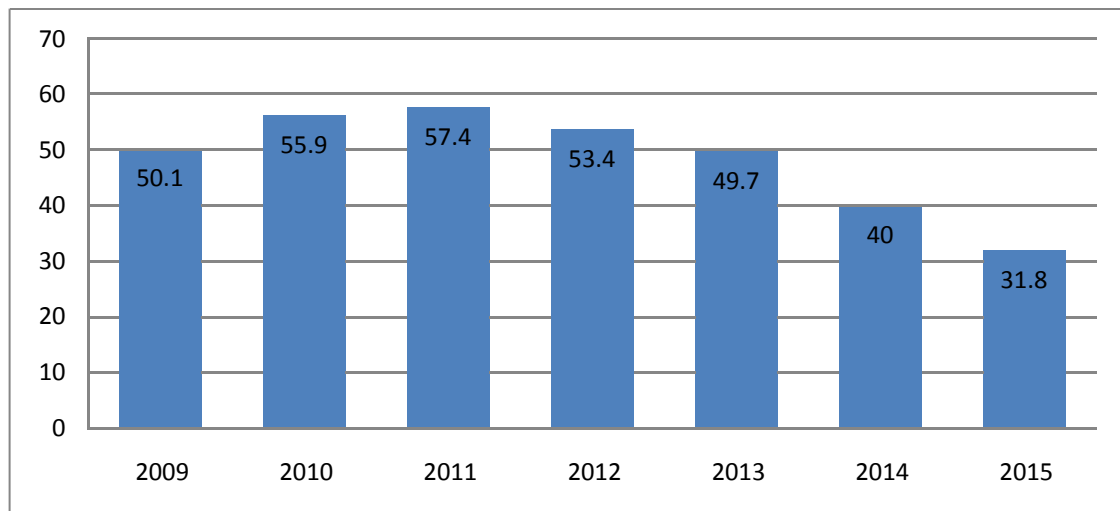

Рис. 1. Динаміка споживання природного газу вітчизняними покупцями протягом 2009–2015 рр., млрд. м³ [3, с. 108]

Розрахунки із покупцями становлять дебіторську заборгованість. Ефективність системи управління дебіторською заборгованістю визначається рівнем контролю стану розрахунків по підприємству, аналізу співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості й робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування.

Економічна експертиза, як контрольна система, може привести до зниження дебіторської заборгованості. Вона необхідна для своєчасного й систематичного регулювання грошових потоків, забезпечення стабільного фінансового становища й платоспроможності підприємства. Під час проведення економічної експертизи виявляють розбіжності за кількістю, якістю продукції, які відображені на рахунках підприємств і пред'явлені покупцю.

Складна економічна ситуація зумовлює виникнення порушень. Для ефективного проведення економічної експертизи необхідно переконатися, що дебіторська заборгованість визначена арифметично правильно; сума дебіторської заборгованості є реальною; у балансі відображені всі існуючі рахунки дебіторів; рахунки дебіторів відображають покупців, зазначених у договорах або в гарантійних листах; суми дебіторської заборгованості, які включені в баланс, правильно оцінені; дебіторська заборгованість підтверджена

актами взаємозвірки розрахунків, виписками з особових рахунків покупців; факти господарської діяльності в частині продажів враховані вчасно; дебіторська заборгованість відображена точно й достовірно в бухгалтерській звітності [1, с. 14].

Виявлення скоєних суб'єктами господарювання економічних порушень стає можливим лише за умови використання слідоутворюючої функції облікової діяльності – документування здійснених господарських операцій [2, с. 125]. Проведення економічної експертизи розрахунків з покупцями є ініційованою діяльністю з метою огляду бухгалтерського, податкового обліку та звітності для виявлення правильності відображення в балансі залишків заборгованості, причин та термінів її виникнення, реальності повернення і встановлення достовірності даних.

Економічна експертиза як форма реалізації фінансового-господарського контролю слугує методом боротьби з економічними та податковими порушеннями. У поєднанні з ревізією, інспектуванням, аудитом і податковими перевітками вона може стати джерелом отримання об'єктивної обліково-економічної інформації.

Література:

1. Бондарчук Н. В. Напрями вдосконалення внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями й замовниками / Н. В. Бондарчук, Л. М. Васільєва, Г. Є. Павлова // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9(2). – С. 9–15.
2. Перезозова І. В. Номінативне поле концепту «економічна експертиза» в сучасних умовах його застосування в процесі здійснення фінансового контролю / І. В. Перезозова // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 2. – С. 150–156.
3. Україна в цифрах 2015. Статистичний збірник. – Київ, 2016. – 239 с.

